

REPUBLIKA E SHQIPERISE
AUTORITETI I KOMUNIKIMEVE ELEKTRONIKE DHE POSTARE
-Këshilli Drejtues-

V E N D I M

Nr.1029, datë 16 . 11 .2009

per
“Miratimin e publikimit te komenteve te paleve te interesuara për Portabilitetin e Numrit”

Këshilli Drejtues (**KD**) i Autoritetit të Komunikimeve Elektronike dhe Postare (**AKEP**), i përbërë nga:

1. Z. Ilir	Shehu	Kryetar
2. Z. Afrim	Tonuzi	Anëtar
3. Znj. Edlira	Kasaj	Anëtar
4. Z. Ilir	Zela	Anëtar
5. Z. Jetmir	Karini	Anëtar

në mbledhjen e datës 16.11.2009, ne drejtimin e anetarit te Keshillit Drejtues Z. Afrim Tonuzi, sipas procedurës së përcaktuar në nenin 7 e në vijim të Rregullores së Brendshme të AKEP, shqyrtoi shkresen nr.4299 Prot., date 10.11.2009, te Drejtorise se Rregullimit Teknik dhe diskutoi mbi dokumentacionin e **“Komenteve të palëve të interesuara te marra gjate procesit te keshillimit publik për Portabilitetin e Numrit”**.

BAZA LIGJORE:

1. Neni 138, i ligjit nr. 9918, datë 19. 05. 2008 “Për Komunikimet Elektronike në Republikën e Shqipërisë” (**ligji nr. 9918**);
2. Pika 17 e nenit 21 “Rregullores së Brendëshme të AKEP (ish ERT)” (**Rregullorja e Brendshme**), miratuar me Vendim të Këshillit Drejtues (**VKD**) të ERT-së, Nr. 170, datë 24. 04. 2004, e ndryshuar dhe në fuqi sipas pikës 3 të nenit 138 të ligjit nr. 9918;
3. Nenet 87, 88 dhe 110 te ligjit nr. 9918, datë 19.05.2008 “ Për Komunikimet Elektronike në Republikën e Shqipërisë”;

Nga diskutimi:

V Ë R E H E T se :

Dokumentacioni **“Komente të palëve të interesuara te marra gjate procesit te keshillimit publik për Portabilitetin e Numrit”**

eshte pergatitur ne perputhje me kuadrin ligjor dhe rregullator perkates dhe se ky dokument i sherben procesit te realizimit te portabilitetit të numrit në Shqipëri.

ATEHERE:

Me qëllim qe:

- te realizoje nje proces sa me transparent te zbatimit te Portabilitetit te Numrit

VENDOSI:

1. Të miratojë publikimin e komenteve të palëve të interesuara te marra gjate procesit te keshillimit publik, në përputhje me nenin 110 të Ligjit nr. 9918, datë 19.5.2008.
2. Publikimi i komenteve te behet me hyrjen ne fuqi te ketij vendimi ne faqen elektronike te AKEP.
3. Te njoftoj palet e interesuara per publikimin e komenteve brenda dites se sotme.
4. Te organizoj takim me palet e interesuara, ditën e enjte, me date 19.11.2009, ora 11.
5. Ngarkohet Drejtori Ekzekutiv per zbatimin e ketij vendimi.
6. Ky vendim hyn në fuqi menjëhere.

KRYETAR I KESHILLIT DREJTUES

Ilir SHEHU

Anëtarët e Këshillit Drejtues

Afrim TONUZI

Edlira KASAJ

Ilir ZELA

Jetmir KARINI

“Perfundimet e Keshillimit Publik per Portabilitetin e Numrit”

Pjesa e pare

“Portabiliteti i Numrit-Rregullore per Portabilitetin e Numrit”

Autoriteti i Komunikimeve Elektronike dhe Postare (AKEP) ne zbatim te Vendimit nr. 931, date 06.08.2009, te Keshillit Drejtues, ka nisur proceduren e keshillimit publik per **Portabilitetin e Numrit**.

Ne perfundim te afatit prej 45 ditesh te percaktuar ne vendimin e mesiperm te KD, rezulton se ne adrese te AKEP jane paraqitur komente dhe mendime ne lidhje me **Portabilitetin e Numrit**, nga palet e interesuara.

Palet e interesuara ju kane dhene pergjigje pyetjeve te adresuara ne dokumentin e keshillimit publik si dhe kane bere komente e kane dhene opinione ne lidhje me Portabilitetin e Numrit, te cilat jane paraqitur te permbledhura ne vijim te ketij dokumenti, respektivisht :

- Pyetje per operatorët me më shumë se 100,000 pajtimtarë

Pyetja 1: *A është e realizueshme për ju që të aplikohet një përgjigje plotësisht e automatizuar për kërkesat për bartje siç është propozuar në nenin 15 pika 3 të projekt rregullores? Nëse jo, ju lutem përshkruani në detaje pse kjo nuk do të ishte e realizueshme. Sa kohë do të ju duhej për të aplikuar programin e nevojshëm pasi specifikimet teknike të bëhen të disponueshme, dhe sa do të ishte kostoja për aplikimin e një procesi të tillë të automatizuar (në krahasim me një proces i cili do të kërkonte një veprim manual)?*

- Pergjigjet per pyetjen 1:

A:

-Realizimi i nje sistemi automatik gjykohet i pamundur mbasi kriteret e vleresimit te situates se perdoruesve jane te shumellojshme si dhe per faktin qe ne cdo rast do te kerkohej nderhyrja manuale e punonjesve te operatoreve per marrjen e vendimeve dhe konfirmimin e bartjes si ne rastin kur A eshte dhene ashtu edhe kur A eshte marres.

-Sugjerojme: a) Realizimi i procesit te bartjes duhet te kryhet mbasi te sigurohet shlyerja e plote e detyrimeve te prapambetura te perdoruesve qe kerkojne bartjen e numrit.

b) Rregullorja duhet te vleresoje drejt problemet specifike te perdoruesve qe kane programe tarifore hibride (post-paid dhe pre-paid)

B:

-Mendojme se eshte teknikisht i realizueshem aplikimi i nje pergjigjeje plotesisht te automatizuar per kërkesat per bartje sikurse propozohet ne nenin 15 pika 3 e projekt rregullores.

C:

-Nuk mund te zbatojme teknikisht nje zgjidhje plotesisht te automatizuar per shkak te mangesive ne sistemet ekzistuese kompjuterike. Kemi planifikuar te adoptojme nje system CRM (sistem per menaxhimin e marredhenieve me publikun) i cili do te vihet ne zbatim brenda nje periudhe dy vjecare. Shpenzimet per kryerjen e ketij permiresimi i kushtojne operatorit rreth 3 milion Euro.

-Sugjerojme: AKEP te planifikojte nje proces te implementimit te bartjes ne dy faza:

a)Faza fillestare- u krijon mundesine operatoreve te blejne dhe te vene ne zbatim sistemet e nevojshme per te bere te mundur teknikisht zbatimin e bartjes se automatizuar(rreth dy vjet). Nderkohe bartja do te mundesohet me anen e nje veprimi manual.

b)Faza perfundimtare- Fillimi i zbatimit te nje procesi bartje plotesisht i automatizuar.

Pyetja 2: A mund të gjenden grupe të caktuara të pajtimtarëve për të cilët përjashtimi nga procesi i shpejtë i bartje është i justifikuar, kjo pasi nuk është e mundur të kontrollohet statusi i këtyre pajtimtarëve nga një proces plotësisht i automatizuar (p.sh. pajtimtarët me një numër të madh të telefonave nën një kontratë të vetme)? Nëse po, si do ta përcaktonit këtë grup (ose këto grupe) të pajtimtarëve? Ju lutem përshkruani në detaje pse nuk është e mundur të eksportohen numrat e këtyre pajtimtarëve me një proces plotësisht të automatizuar dhe sa pajtimtarë do të ndikoheshin nga ky përjashtim.

Pergjigjet per pyetjen 2:

A:

-Pajtimtaret me nje numer te madh numrash telefonike ne perdorim nen nje kontrate te vetme si dhe grupet e perdoruesve perbejne nje nga rastet per te cilat trajtimi perjashtimor ne kuptim te kohes dhe proceseve te nevojshme per kryerjen e bartjes, eshte i domosdoshem.

B:

-Grupet e caktuara te pajtimtareve, te cilet mund te perjashtohen nga procesi i shpejte i bartjes jane grupi i pajtimtareve me kontrate me fatura te papaguara. Mendojme qe teknikisht nuk eshte e mundur bartja e numrave te ketyre pajtimtareve me nje proces plotesisht te automatizuar.

C:

-Rasti i pajtimtareve me nje numer te madh te numrave telefonike nen nje kontrate te vetme, eshte i pamundur qe te realizohet me ane te nje procesi teresisht te automatizuar.

Nga ana formale juridike nje forme e tille abonimi e veshtireson shume procesin e bartjes qe zakonisht fillohet nga nje individ dhe jo nga pala kontraktuese (shoqeria qe ka lidhur kontraten).

▪ Pyetje për operatorët me më pak se 100,000 pajtimtarë

Pyetja 3: A është e realizueshme për ju të aplikoni procesin e përgjigjes së kërkesave për bartje siç është propozuar në nenin 15 pika 4 e projekt rregullores? Nëse jo, ju lutem shpjegoni në detaje pse kjo nuk është e realizueshme?

Nuk ka komente

Pyetja 4: Sipas projekt rregullores, operatorët me më pak se 100,000 pajtimtarë nuk janë të detyruar të aplikojnë plotësisht procesin e automatizimit për t'ju përgjigjur kërkesave për bartje. Megjithatë, një proces i automatizuar mund të ishte më ekonomik se një proces manual. A mendoni të automatizoni procesin dhe sa do ti kushtonte një operatori, sipas vlerësimit tuaj, aplikimi i një procesi të tillë?

Përgjigjet per pyetjen 4:

Nuk ka komente

▪ **Pyetje për të gjithë operatorët të cilët i rrugëzojnë thirrjet**

Pyetja 5: A është i realizueshëm për ju aplikimi i bazës së të dhënave lokale pasqyrë të bazës së të dhënave referencë të centralizuar dhe të rrugëzoni të gjitha thirrjet dalëse sipas kësaj bazë të dhënash? Nëse jo, ju lutem përshkruani në detaje pse kjo nuk do të ishte e realizueshme. Sa kohë do të ju nevojitej të aplikoni programin e nevojshëm (pasi specifikimet teknike të jenë bërë të disponueshme)?

Përgjigjet per pyetjen 5:

A: -Aplikimi i bazes se te dhenave lokale pasqyre eshte i mundeshem te aplikohet, megjithese ka veshtiresi teknike. Keto veshtiresi konsistojne ne nevojen e implementimit te ndryshimeve ne nje numer te madh sistemesh si MSC, MSS, MGW, HLR, Platforma Prepaid, Platforma e perfitimit te sherbimeve si dhe domosdoshmerine e integritimit te bazes se te dhenave lokale me te gjitha sistemet e lartpermendur. Meqenese eshte nje process i komplikuar, per kohen e nevojshme mund te jepet gjykim vetem pasi te jene te disponueshme specifikimet teknike. Eksperienca e implementimit ne vende te tjera tregon per nje kohe jo me te shkurter se 18 muaj.

B:

-Mendojme se eshte i realizueshem teknikisht aplikimi i bazes se te dhenave lokale pasqyre te bazes se te dhenave referencete centralizuar dhe rrugesimi it e gjitha thirrjeve dalese sipas kesaj baze te dhenash.

C:

-Aplikimi i bazes se te dhenave lokale pasqyre te bazes se te dhenave reference te centralizuar eshte i zbatueshem, per sa kohe qe ekzistojne kapacitetet teknike per te mundesuar kete process. Element i domozdoshem i ketij sistemi eshte ngritja e bazes se te dhenave lokale pasqyre dhe rrugesimi it e gjitha thirrjeve dalese drejt bazes se centralizuar. Konsiderojme se sistemi "all-call-query" eshte zgjidhja me e pershtateshme per ngritjen e Bazes se te Dhenave Reference te Centralizuar. Ky skenar eshte praktika me e pranuar ne vendet anetare te BE-se, por ka kosto te larta sidomos per operatoret e vegjel.

Pyetja 6: A është i realizueshëm për ju përditësimi i bazës së të dhënave lokale pasqyrë çdo gjashtë orë (përveç rasteve të problemeve të përkohshme teknike)? Nëse jo, ju lutem shpjegoni pse ky interval kohor për përditësim nuk do të ishte i realizueshëm për ju dhe çfarë intervali kohor do të sugjeronit.

Pergjigjet per pyetjen 6:

A:

-Propozimi yne eshte qe perditësimi te behet nje here ne 24 ore.

B:

-Besojme se procesi i perditësimit te bases se te dhenave lokale pasqyre cdo gjashte ore eshte i realizueshem

C:

-Konsiderojme se procesi i perditësimit te bases se te dhenave lokale pasqyre cdo gjashte ore eshte teknikisht i realizueshem. Mbetemi te mendimit qe personi juridik qe do te administroje bazen e te dhenave reference qendrore duhet te kete pergjegjesine e garantimit te procesit te automatizuar, ne momentin qe teknikisht kjo gje do te realizohet dhe behet e zbatueshme.

Pyetja 7: A mendoni ti jepni detyrimin për të rrugëzuar thirrjet në përputhje me bazën e të dhënave referencë të centralizuar një rrjeti tranzit? Nëse po, a do të mund të rrugëzonte saktësisht thirrjet e importuara në rrjetin tuaj ose të eksportuara nga rrjeti juaj zgjidhja teknike si dhe rrjeti juaj tranzitues?

Pergjigjet per pyetjen 7:

A:

-Gjykojme se ky detyrim mund t'i jepet rrjetit tranzitues, megjithë vështiresite teknike qe paraqet nje gje e tille si dhe kohen e nevojshme per implementimin dhe testimin. Rezervojme te drejten e vleresimit perfundimtar te kesaj ceshtje pas detajimit te zgjidhjes teknike te propozuar.

B:

-Mendojme se nuk eshte e nevojshme dhenia e detyrimit per te rrugesar thirrjet ne perputhje me bazen e te dhenave reference te centralizuar nje rrjeti tjeter.

C:

-Konsiderojme se nje pyetje e tille per operatorin ne fjale do te kishte kuptim vetem ne rastin kur nje operator rrjeti mobil virtual (MVNO) shfrytëzon rrjetin e B per te ofruar sherbime ndaj publikut.

Edhe nese tregu shqiptar do te kete operatore te tille ne te ardhmen, nje operator MVNO do te jete ne gjendje te perdore pasqyren lokale te operatorit me rrjetin e te cilit ofron sherbime ndaj publikut.

Ne cdo aspekt tjetër, nuk mund të parashikojmë një situatë tjetër ku rrugëzohet thirrjet nepermjet një rrjeti tranzit, me përjashtim të thirrjeve nderkombetare që rrugëzohen nga “carrier-i” nderkombetar.

▪ Pyetje për të gjithë pjesëmarrësit

Pyetja 8: A jeni dakord që procesi i propozuar i bartjes mund të zbatohet nga të gjithë operatorët?

Pergjigjet per pyetjen 8:

A:

-Nuk jemi dakord me procesin e propozuar.

B:

-Jemi dakord që ky proces të zbatohet nga të gjithë operatorët, dhe fillimisht për operatorët celularë

C:

-Konsiderojmë se është absolutisht e rëndësishme që të gjithë operatorët celularë në treg të përdorin të njëjtin proces bartje. Nëse do të ekzistonte mundësia për të zbatuar një proces bartje me më pak shpenzime për një operator, kjo nuk mund t’i mohohet operatorëve të tjerë në treg.

“C” ka nevojë për kohë dhe investime të konsiderueshme për të mundësuar plotësisht zbatimin teknik të bartjes së automatizuar. Ky proces mund të konsiderohet i lehtë për disa operatorë dhe i pazbatueshëm për disa të tjerë. Përjashtimi nga procesi i automatizuar i bartjes i një operatori (sipas numrit të abonenteve, etj.) do të përbejë një shtremberim të tregut të telefonisë celulare, si dhe diskriminim të disa operatorëve të caktuar.

Mbeshtesim zbatimin e një procesi të bartjes (i automatizuar teresisht ose pjesërisht apo i automatizuar me fazë të ndryshme kohore) që është teresisht i njëjtit për të gjithë operatorët në treg.

Pyetja 9: A dëshironi të propozoni një proces tjetër të bartjes ose ndryshime në nenet e kapitullit IV të projekt rregullores? Ju lutem shënoni arësyet e propozimeve tuaja, në veçanti, çfarë vështërsish teknike ose organizative mund të zgjidhen nëpërmjet propozimit tuaj.

Pergjigjet per pyetjen 9:

A:

-Nuk jemi dakord me opsionin “one-stop-shop” të sugjeruar nga AKEP. “A” është në favor të caktimit të operatorit dhenes si inicues i procesit të bartjes. Kjo bazohet në argumentet e më poshteme:

- permasat e mëdha të “bad debt” në operatorët e telekomunikacioneve në Shqipëri;
- shkalla e lartë e informalitetit si dhe mungesa e sistemeve të sakta të adresimit;
- shkalla e lartë e abonenteve në grup, ku nën një kontratë janë një numër i madh individesh dhe detyrimet kontraktore janë me komplekse;

- operatori dhenes ka mundesi te vleresoje kerkesen dhe te kontrolloje sjelljen e abonentit;
- operatori dhenes ka mundesi te rivleresoje kontraten dhe te jape oferta te reja.

Sipas propozimit te "A", abonenti kontakton operatorin marres vetem mbasi pajiset nga operatori dhenes me nje deklarate qe verteton se abonenti, bartes i numrit ka permbushur te gjitha detyrimet financiare dhe kontraktore qe ka me kete te fundit.

B:

-Jemi shprehur dakord edhe ne keshillimin e meparshem publik per portabilitetin e numrit lidhur me procesin e bartjes. Perseri jemi dakord me procesin e propozuar te bartjes duke perfshire: procedurat, kerkesat, pergjigjen per bartjen, komfirmimin, kohen e bartjes, etj., te cilat jane ne perputhje me propozimin tone.

C:

-Konsiderojme se procesi i bartjes se automatizuar mund te kryhet dhe zbatohet vetem pasi te jene bere investimet e nevojshme ne sistemet e saja te operimit (shif. pergjigjen e pyetjes 1). Ne momentin qe flasim implementimi i nje sistemi teresisht te automatizuar te bartjes eshte teknikisht i pamundur per "C".

Konsiderojme se do te ishte e udhes qe ne nje faze te pare te zbatimit te procesit te bartjes se numrave celulare, te zbatohet nje menyre e perpunimit manuale. Kjo faze mund te zgjase 18 deri ne 24 muaj. Gjate kesaj kohe do te kryheshin investimet e duhura per zbatimin e sistemit CRM dhe permiresimin e sistemeve te operimit ne pergjithesi. Mbas fazes se pare do te ishim gati per te zbatuar nje proces te bartjes se numrit plotesisht te automatizuar. Rregullorja mund te caktonte edhe nje afat maksimal per zbatimin e fazes se dyte te projektit, diku rreth 6 muaj pas fazes se pare. Pra projekti per zbatimin e procesit te automatizimit te plote te bartjes do te kerkonte rreth 30 muaj, duke filluar nga muaji Tetor 2009.

▪ Pyetje për çështjet e detyrimeve të pashlyera

Pyetja 10: A jeni dakord se rreziku nga detyrimet e pashlyera të pajtimtarëve pre-paid nuk ekziston, dhe nuk ka arsye operationale ose teknike që numri të mos eksportohet menjëherë pas pranimit të kërkesës për bartje?

Pergjigjet per pyetjen 10:

A:

-Nuk jemi dakord me konstatimin e AKEP lidhur me mungesen e rrezikut te detyrimeve te pashlyera nga perdoruesit pre-paid. Kur aplikohen programme tarifore hybrid dhe sherbime Ekstra Kredit ekziston nje ekspozim i mos shlyerjes se detyrimeve financiare nga ana e perdoruesve.

Gjykojme se ne kete rregullore nuk duhet lejuar qe perdoruesi te kete mundesine e kerkimit te rimbursimit te shumave te perdorura nga llogaria e perdoruesit. Kjo mundesi do te veshtiresonte

procesin dhe do zgjaste shlyerjen e ndersjellte edhe ne kuader te veprimeve kontabel dhe pasqyrimet te tyre edhe ne zbatim te legjislacionit fiskal. Per kete arsye gjykojme se edhe perdoruesit pre-paid bartja mund te autorizohet vetem pasi te jete certifikuar shlyerja e te gjitha detyrimeve ndaj operatorit.

B:

-Jemi dakord se rreziku nga detyrimet e pashlyera te pajtimtareve pre-paid nuk egziston, dhe nuk ka arsye operacionale ose teknike qe te mos eksportohet menjehere pas pranimit te kerkeses per bartje

C:

-Konsiderojme se depozitat dhe kushtet e pergjithshme te kontratave nuk perbejne mbrojtje te mjaftueshme nga abonentet me detyrime te pashlyera, qe do te perdorin shpesh te drejten per te bartur numrat e tyre si nje menyre per t'u shpetuar shlyerjes se detyrimeve.

Pyetja 11: Lidhur me shlyerjen e detyrimeve të papaguara në fund të kontratave post-paid: a mendoni se ka ndryshim mes pajtimtarëve të cilët i anulojnë kontratat e tyre pa e bartur numrin dhe pajtimtarëve të cilët e bartin numrin?

Pergjigjet per pyetjen 11:

A:

-Konsiderojme te papranueshem vleresimin e AKEP qe ceshtja e detyrimeve te pashlyera te perdoruesve eshte e mbivleresuar, vecanerisht ne rastin e perdoruesve post-paid. Ky grup abonentesh realizon ne teresi nje perqindje me te larte te ardhurash se perdoruesit pre-paid.

Abonentet Post-Paid duhet te shlyejne te gjitha detyrimet qe kane me operatorin dhenes para se te kerkojne bartjen e numrit ne operatorin marres. Koha e propozuar nga ana jone per realizimin e procesit te bartjes, jep nje zgjidhje te kenaqeshme edhe ne kete problem.

B:

-Mendojme se nuk ka ndryshim ndermjet pajtimtareve te cilet i anullojne kontratat e tyre pa e bartur numrin dhe pajtimtareve te cilet e bartin numrin. Ne te dyja rastet kemi te bejme me nje abonent me detyrime te papaguara.

C:

-Ne rastin e pare kemi te bejme me debitore te keqij qe nuk i perdorin me sherbimet e operatorit celular dhe nuk shlyejne detyrimet e tyre. Ne rastin tjetet kemi te bejme me debitore te keqij qe jo vetem nuk shlyejne detyrimet e tyre ndaj operatorit celular, por i kerkojne ketij te fundit edhe qe te mundesoje bartjen e numrit tek nje operator tjetet. Asnje operator nuk do te deshironte qe te kryente nje sherbim ekstra per debitoret e tyre. Nese AKEP konsideron se nje koncept i tille mund te abuzohet nga operatoret dhenes per te refuzuar mundesine e bartjes, atehere futja e perkufizimit "debitor i keq" (referimi ndaj nje shume minimale te pashlyer nga pajtimtari) do te zgjidhte shume dilema.

▪ Baza e të dhënave referencë e centralizuar

Pyetja 12: A jeni dakord me dispozitat e propozuara lidhur me bazën e të dhënave referencë të centralizuar në kapitullin III të projekt rregullores? Nëse jo, ju lutem jepni ndryshimet e sugjeruara dhe shpjegimin përkatës.

Pergjigjet per pyetjen 12:

A:

-Jemi te mendimit qe baza e te dhenave duhet te ofrohet per llogari te operatoreve dhe jo nga operatorët. AKEP duhet te menaxhoje ngritjen dhe funksjonimin e dy bazave qendrore te te dheneave (nje per numrat gjeografike dhe nje per numrat e levizshem). AKEP duhet te zgjedhe ose caktoje administrator te menaxhimit te bazave qendrore te te dhenave nje subject te profilizuar ne fushen e menaxhimit te te dhenave, aktiviteti it e cilit eshte nen mbikqyrjen e AKEP. Subjekti i zgjedhur nga AKEP duhet te jete i detyruar te koordinoje te gjithë procesin e shkembimit te te dhenave me te gjithë ofruesit e Portabilitetit te Numrit, duke respektuar parimet e mosdiskriminimit, transparences dhe objektivitetit.

Rregullorja duhet te perfshije lidhjen e marreveshjeve dypaleshe per Nivelin e Sherbimit (SLA) ndermjet operatoreve publike te telekomunikacionit, te perfshire ne procesin e Portabilitetit te Numrit dhe subjektit qe ofron sherbimin e menaxhimit te te dhenave (shembuj-Maqedonia, Austria apo Greqia).

Nuk jemi dakord me skemen e ofruar nga AKEP per ofrimin e bazes qendrore te te dhenave ku operatorët do te jene pjesemarres si aksionere. Kjo do te krijonte mundesine per konflikt interesi dhe do te veshtiresonte zgjidhjen e mos marreveshjeve midis pjesemarresve ne kete proces.

B:

-Jemi dakord me dispozitat e propozuara lidhur me bazen e te dhenave reference te centralizuar.

C:

-Konsiderojme se propozimi i AKEP per te urdheruar operatorët qe te themelojne bashkarisht nje shoqeri qe do te menaxhoje bazen e te dhenave qendrore eshte i parealizueshem dhe nuk mbeshtetet ne praktiken e BE.

Pse operatore te tjere qe do te perfitojne nga sistemi i bartjes se numrit nuk duhet te jene bashkethemelues dhe bashkefinansues te kesaj ideje te AKEP.

Riperserisim dhe theksojme qendrimin tone persa i perket organizimit te shoqerise qe duhet te ndertoje, operoje dhe mirembaje bazen kombetare qendrore te te dhenave, sic eshte deklaruar ne Keshillimin e I-re Publik:

- Baza kombetare qendrore e te dhenave duhet te ngrihet dhe te drejtohet nga nje pale e trete e pavarur me njohurite e duhura teknike dhe eksperience per nje projekt kaq kompleks dhe delikat;

- AKEP duhet të ndermarre të gjitha hapat perkates per perzgjedhjen e kesaj pale te trete nepermjet procedurave te tenderimit, te mbikqye procesin e ngritjes si dhe funksionimin e saj ditor;
- Financimi per procesin e ngritjes se bazes se te dhenave duhet te jepet nga AKEP. Si alternative, pala e trete mund te financoje vete ngritjen e bazes se te dhenave dhe me pas te kompesoje investimin duke caktuar tarifa transakcionesh per operatoret cdo here qe kryhet nje procedure bartje

▪ Pyetje të tjera për pjesëmarrësit

Pyetja 13: Kapitulli I i projekt rregullores përmban përkufizimet dhe fushëveprimin e portabilitetit të numrit në fazën e parë të futjes. A jeni dakord me projekt rregulloren e propozuar? Nëse jo, ju lutem jepni ndryshimet e sugjeruara dhe shpjegimin përkatës.

Pergjigjet per pyetjen 13:

A:

-Jemi dakord me Kapitullin e I-re, por kemi verejtje per nenin 3, pika 8. "A" eshte ne favor te zgjidhjes me database qendror, por vec per operatoret mobile dhe vec per operatoret fiks.

B:

-Ne parim jemi dakord me projekt rregulloren e propozuar, por sugjerojme se neni 3, pika 7 e Kapitullit I-re duhet te ndryshohet duke perfshire edhe dispozita per bartjen e shume numrave te te njejtij pajtimtar me nje veprim te vetem (bartja bulk).

C:

-Konsiderojme se detyrimi per bartje te numrit duhet te behet i detyrueshem edheper operatoret MVNO. Per rrjedhoje perkufizimi i termit "operator" duhet te perfshije shprehimisht edhe kete koncept.

Konsiderojme se neni 3, pika 6 imponon nje standard te paligjshem dhe teper rendues per operatorin dhenes. Ky standard eshte i paligjshem sepse bie ne kundersizim me Kodin Civil sipas te cilit kontrata lidhet me objekt te caktuar specifik dhe ky eshte nje element i ligjishmerise te kontrates. Kontrata lidhet per nje ose disa numra te caktuar specifikisht ne kontrate. Per rrjedhoje edhe kerkesa per zgjidhjen e kontrates dhe per bartjen e numrit duhet te percaktoje specifikisht nje ose disa nga numrat qe barten. Sipas rregullit te percaktuar nga AKEP (ne kundersizim me praktiken europiane), kerkes per bartjen e nje numri ISDN automatikisht zgjidh edhe numrat e tjere ISDN. Ne kete rast konsiderojme se kerkesa per bartjen duhet te behet specifike per nje numer te caktuar dhe te mos sjelle zgjidhje automatike te numrave te tjere te kontrates.

Pyetja 14: Kapitulli II i projekt rregullores përcakton të drejtat dhe detyrimet e pajtimtarëve dhe operatorëve. A jeni dakord me projekt rregulloren e propozuar? Nëse jo, ju lutem jepni ndryshimet e sugjeruara dhe shpjegimin përkatës.

Pergjigjet per pyetjen 14:

A:

-Bazuar ne eksperiencat e implementimit te Portabilitetit te Numrave ne vendet europiane, i propozojme AKEP te marre ne konsiderate rastet e listuara me poshte, per mos plotesimin e te cilave operatori dhenes mund te refuzoje bartjen e numrit:

- o nje kerkese per portabilitetin e numrit e pa plotesuar,
- o kerkuesi nuk mund te identifikohet,
- o dy kerkesa bartje per te njejtein numer,
- o numri nuk eshte objekt i nje sherbimi aktiv ofruar nga dhenesi,
- o nuk jane permbushur kushtet e kontrates se sherbimit,
- o nje detyrim financiar i pa paguar,
- o perdoruesi ka nje karte SIM te bllokuar,
- o aparati eshte i regjistruar si vjedhur,
- o aresye te sigurise kombetare,
- o veshtiresi teknike.

Sugjerojme percaktime me te sakta ne rregullore lidhur me komunikimin ndermjet operatoreve gjate procesit te bartjes.

B:

-Neni 4, pika 2 e Kapitullit te II-te, i jep te drejten e bartjes vetem nje numri te nje pajtimtari te caktuar. Mendojme se duhet te rregullohet dhe perfshihet ne projekt rregullore edhe bartja e disa numrave nga i njejti pajtimtar

C:

-Neni 4.6: Konsiderojme se percaktimi i nje tarife maksimale te pagueshme nga pajtimtaret prej 600 Lek per cdo bartje eshte i papranueshem. Duhet marre ne konsiderate shpenzimet e operatoreve per zbatimin teknik te ketij projekti. Vetem pasi grupi i punes te kete percaktuar se cilat kosto te bartjes do te faktorizohen ne tarifen e bartjes dhe afersisht cili eshte niveli i ketyre shpenzimeve, mund te arrihet ne percaktimin se cila duhet te jete tarifa e bartjes.

-Neni 5.4: Konsiderojme se fjalia e dyte (ku percaktohet se *nje numer duhet te bartet edhe pse nje kontrate do te zgjidhet me efekt ne te ardhmen- per shkak te kohezgjatjes minimale te kontrates*) duhet te hiqet sepse kushti i kohezgjatjes minimale te kontrates eshte ne perfitim te operatorit dhe jo te pajtimtarit

-Neni 5.5: Konsiderojme se vendosja e tarifes se bartjes duhet thjesht te njoftohet me ane te nje njoftimi publik per pajtimtaret ekzistues dhe te vendoset ne kushtet e pergjithshme te sherbimit per pajtimtaret e rinj nga momenti qe bartja e numrit behet e zbatueshme. Nderkohe, kushti per bartje para afatit minimal te kontrates duhet te hiqet, sepse ndryshe ekzistenca e afatit minimal nuk do te kishte asnje efekt ne praktike.

-Neni 6.4: Konsiderojme se operatoret marres shprehjen e te gjitha aspekteve proceduriale, shpenzimeve dhe kushteve per bartjen e numrit, duhet ta bejne me anen e nje njoftimi publik per pajtimtaret ekzistues, ndersa per pajtimtaret e rinj pas zbatimit te bartjes se numrit do te behet me kushtet e reja te pergjithshme te sherbimit.

-Neni 7.3: Konsiderojme se kjo pike duhet te njohe shprehimisht edhe mundesine qe operatorit tranzitues ne baze te kesaj marreveshje te mund te caktojte nje tarife ne lidhje me sherbimin tranzitues qe i ofron operatorit, i cili nuk ka mundesi te plotesoje kushtet ne pikat 1 e 2 te nenit 7.

Neni 9.4: Konsiderojme se baza e te dhenave qendrore duhet te mbahet e replikuar ne 2(dy) vendndodhje te ndryshme gjeografike per te minimizuar problemet ne rast avarie apo apo defektesh teknike ne njerin nga vendndodhjet e bazes se te dhenave (geographic redundancy)

Pyetja 15: Kapitulli V i projekt rregullores përmban dispozitat përfundimtare dhe kalimtare. A jeni dakord me projekt rregulloren e propozuar? A mendoni se dispozita të tjera kalimtare janë të nevojshme? Ju lutem jepni ndryshimet e sugjeruara (duke përfshirë afatet kohore për procesin kalimtar) dhe shpjegimin përkatës.

Pergjigjet per pyetjen 15:

A:

-Lidhur me themelimin dhe testimin e bazes se te dhenave mendojme se periudha e vendosur prej 4 muajsh nuk eshte e mjaftueshme. Propozojme nje periudhe 12 mujore.

Persa i perket detyrimit te operatoreve per te derguar MMS ne/nga numrat e bartur, propozojme nje afat 1 vjecar pas aplikimit per portabilitetin per sherbimin "voice".

Jemi dakord me propozimin e AKEP per ngritjen e grupit te punes me pjesemarrjen e operatoreve per diskutimin e problematikes se bartjes se numrit.

B:

-Jemi dakord me Kapitullin V – Dispozitat Kalimtare dhe Përfundimtare te Projekt Rregullores si dhe me piken 4.a qe rregullon bartjen e shume numrave te te njejtit pajtimtar ne nje transakcion te vetem (bartja bulk).

C:

-Neni 19.1: Konsiderojme se neni 19 duhet te specifikoje qartazi se miratimi i ofruesit nenkupton kryerjen e te gjitha procedurave per themelimin e personit juridik, financimin e pershtatshem te tij, gjendjen e fondeve dhe pergatitjes per periudhen e zbatimit teknik. Periudha e zbatimit teknik ne vetvete ne kushtet manuale kerkon minimalisht 8 muaj per te garantuar zbatim te suksesshem te projektit, nderkohe qe ne kushtet plotesisht te automatizuara kerkon dy vjet.

-Neni 19.4: Kerkojme ngritjen e grupit te punes ku te diskutohen ceshtje teper te rendesishme rreth zbatimit te projektit te bartjes se numrit.

D:

-Per sa i perket Ofruesit te Bazes se te dhenave, **nuk jemi dakord** qe Ofruesi i bazes se te dhenave te krijohet **vetem** operoret me me shume se 100.000 pajtimtare

Projekt Rregullorja nuk percakton rregulla te qarta teknike per implementimin e portabilitetit por vetem afate. Kjo mund te krijoje liri veprimi dhe diskrecionalitet te larte ne implementimin e saj dhe per pasoje te penalizoj Operatoret qe nuk administrojne bazen e te dhenave.

Projekt Rregullorja ben nje gabim te madh duke tentuar qe ta lere menaxhimin e ketij procesi ne duart e nje kompanie te re, qe krijohet prej operateve mobile aktuale. Kjo, jo vetem qe krijon shmengje te AKEP nga detyrimi ligjor qe i jep Ligji i Telekomunikacioneve qe te zbatoje procesin e portabilitetit, por tenton ta lere kete proces ne duart e paleve me interesa te kunderta.

Tirane, me 16.11.2009